

ČITATELJI! Prosim, pogledajte naš številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujemo list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 201. — Štev. 201.

NEW YORK, MONDAY, OCTOBER 18, 1943. — PONEDELJEK, 18. OKTOBRA, 1943.

VOLUME LI. — LETNIK LI.

RUSI SO 15 MILJ PREKO DNJEJRA

London, 18. okt. — Ruske čete so prodrle petnajst milj preko reke Dnjepr na 28 milj dolgi črti, obenem pa so prekoračile reko na dveh novih krajih južno od Gomela, kakor pravi moskovsko poročilo od večeraj.

Pri Melitopolu so nemške čete pod napadi napredujočih ruskih čet, a od strani jih ogroža sovjetska kolona, ki se pomici južno od Zaporozje in je že dosegla kraj Popovo. Južnovzhodno od Kremenčuga so Rusi udarili naprej do Lihovke in Popelnastaje, ter so tako prišli Nemcem za hrbet pri Dnjepropetrovsku, kjer zdaj ogrožajo progno, ki vozi zapadno iz tega mesta.

Ruski komunikacijski oddelki ob Dnjepru pravi, da so sovjetske čete pretargale nemško črto ob reki na tolikih krajih, da je celotna nemška obramba v nevarnosti, da se zruši ob prvem hujšem udarcu sovjetskih sil. Nemci so tudi utrpeli velike izgube v moštvu, kot v materialu. Najhujše pa so Nemci trpeli v tem oziru pri Melitopolu kjer se še vedno vrše ljuti polnični boji v mestu samem. Melitopol je ključ do Krimeje in zato ga Nemci branijo z divjo silo.

Nemci so priznali velike poraze ob dnepperski fronti, toda so vest olajšali s tem, da so na vedli, da so Rusi napadli s silo, ki je štela 225.000 mož, ka-

tera je bila podprta s stotinami tankov, letal in topov.

Rusko poročilo pravi, da je padlo samo v večerajšnjih bojih nad devet tisoč Nemcev in razbitih je bilo sto nemških tankov ter večje število letal. Rusi so tudi zajeli večjo zalogo materiala.

Med nemškimi divizijami pri Dnjepropetrovsku in Kremenčugu, kjer so Rusi udarili Nemce v hrbet, je nastala med nacijskim moštvom in poveljstvom taka zmeda, da je nemška komanda sama odpoklicala močno napadalno krilo svoje obrambne linije, ki je imelo za držati Russe in jih pognati nazaj čez Dnjeper.

Rusi menijo, da bodo naciji doživeli pri Kijevu drugi Stalingrad, ker se prav tako trma sto in brezupno bori, da bi ga obdržali v svojih rokah. Njih odpor pa bo zlomila rdeča armada, ki se počasi zgrinja nadnje ter jih obkroža in se pripravja za trenotek, ko bo stisnila klesče in zaključila usodo Kijeva in nemške obrambe tega mesta.

21 osiščnih divizij proti Jugoslovanom

London, 16. okt. — Zadnja poročila in informacije se glase, da imajo Nemci sedaj kakih 28 divizij vojaštva na Balkanu, vključujoč alpske oddelke in obrežne obrambne edinice. Te sile so raztresene od Krate (grški otok) do dalmatinske obali. — Poročila pravijo, da je v Jugoslaviji 12 nemških in 9 bolgarskih divizij.

Kljub ojačanju so nemške sile na Balkanu in v Italiji nezadostne za obrambo proti zavezniškim silam. Jugoslovanski partizani, kot tudi grški gerilci delajo nacijem velike ovire, ker jim neprenehoma trgajo dovodne zveze in se zaletavajo sovražnikovi v hrbet na raznih krajih, kar silno draži nemško poveljstvo, ki skuša zdaj z grožnjami doseči to, da bi gerilska vojna za njih hrbtom prenehala.

BOJI V SAVSKI DOLINI

London. — Poročila radia Svobodna Jugoslavija pravijo, da se vrše hudi boji in spopadi po predelju ob toku Save in cire ob prog, ki veže Zagreb in Beograd. Partizani so v tem pasu začeli z novimi in ojačanimi napadi na sovražnika kateremu hočejo izvit iz rok kontrolo nad tem važnim predelom savske ravnine in železnice, katera veže oba glavna dela Jugoslavije z zapadnimi evropskimi programi.

VOJNE OPERACIJE PRI ZIDANEM MOSTU IN SEVNICI

Jugoslovansko poročilo pravi, da so v teku ostri boji v Sloveniji in Spodnji Štajerski. Posebno vroče bitke so pri Sevnici, 40 milj vzhodno od Ljubljane, kjer hočejo Nemci z vsako cepo izbržati kontrolo nad železniškim mostom čez Savo.

Boji v Zenici se nadaljujejo

V Zenici, ki leži kakih 130 milj vzhodno od Zare, se nadaljujejo polnični boji med partizani in naciji. Ta kraj je v Bosni, in je važen, ker se tu nahajajo Kruppove jeklarne in tovarne.

Pozneje je bilo poročano, da so Nemci Zenice zavzeli. Predno so se partizani umaknili so razstrelili topilnice in tudi poškodovali rudnike, da jih ne bo za dolgo dobo obdelati.

Nemški vlak razbit pri Prodanovacu

V severnovzhodni Jugoslaviji, pri Prodanovacu, so partizanske čete razbile en oklopni vlak in pa tovorni vlak ter zaplenile veliko zalogo materiala, vključivši devet težkih topov.

V severnem delu Dalmacije se vrše neprestani boji ob prog, Gospić-Bakar-Karlovac in v Črni gori so izvojevale nove uspehe edinice pod vodstvom generala Dapčevića, kateri pravijo, da je eden najboljših strategov med Titovimi generali in poveljniki, ter je tudi njegov osebni zaupnik in prijatelj.

TITO V KAIRU

London, 15. okt. — General Josip (Tito) Brozovič, vodja jugoslovanskih partizanskih hramad, je obiskal Kairo, kjer je imel važne razgovore z angleškimi vojaškimi poveljniki. Iz privatnih virov je bilo podano mnenje, da so se ti razgovori najbrž tikali končne invazije Balkana po zavezniških.

Kaj so ti odločni možje—Partizani?

Pred nekaj dnevi ste čitali prvotno poročilo ameriškega časnikarja De Luce-a o njegovem obisku pri jugoslovan. partizanih. — V današnjem poročilu je bolj obširno poročano kaj je doživel med jugoslovanskimi borci.

Pred kratkim so izšla v ameriškem tisku dokaj obširna poročila o bojni partizanov v Jugoslaviji, ker se je podal najim na obisk ameriški reporter, mr. Daniel De Luce, ki je opisal ta svoj zanimiv sestanek s partizani in katerega nadaljne vtise navajamo, kot sledi:

Poročevalec sreča vaškega župnika

„Pred svilnato prevlečenim oltarjem, na katerem so polale v lahkem jesenskem vetrču, ki je vel skozi kameniti obok vhoda, visoke sveče, je sklonil svojo glavo 29-letni partizanski brigadni poveljnik ter se je pokrižal.“

„V levici je držal svojo sivo slovansko cepico, z rdečo zvezdo spredaj, od pasu, ki je bil zapet okrog njegove zelene bluze italijanskega izdelka, pa sta mu viseli poleg pištole dve ročni granati.“

„V temačni dalmatinski cerkvi iz dvajsetega stoletja je bilo tiho in širokopleči duhovnik z očali, ki je stal poleg mene in mladega partizanskega poveljnika, je bil prvi, ki je pretrgal molk.“

„Pokazal je na najdražji zaklad njegove cerkve — predrenasano sliko sv. Device, katere obraz je čas začrnel, da se je čudno odražal iz srebrnega okvirja slike. Poveljnik, ki je videl to podobo slednji dan tekom zadnjih tednov, je zadovoljivo zrl nanjo in prikimal razlagi.“

„Šli smo iz cerkve, ter stali zmagaj na stopnicah, s katerih se je videlo rdečkaste strehe majhnega gorskega trga v katerem je bila razobešena zastava z rdečo zvezdo na sredi dne 13. septembra. Duhovnik mi je, na poveljnikovo sugestijo, povedal, kako je njegova fara postala partizanska.“

Zakaj so postali vaščani partizani

„Šti fašističnega jarma, so duhovniki in prebivalci našega trga začeli pred enim letom kooperirati s partizani, katerim so dajali denarja in živila, je dejal župnik.“

SOVJETSKA POMOČ PARTIZANOM

London, 15. okt. — Novinarska agentura United Press pravi, da sovjetska unija po zraku zalaga jugoslovanske partizane z izdatnimi zalogami orožja.

1200 Nemcev ubitih in ranjenih

— To poročilo navaja, da je bilo tekom bojem za ta važni železniški most ubitih in ranjenih 1200 Nemcev. Partizanom se je posrečilo pretargati progno pri Zidanem mostu. To je izredno važna železniška točka, ker se tukaj spaja avstrijska železnica za Zagreb—Belgrad progno.

BERLIN STRAŠI PORTUGALSKO

London. — Nemški radio je te dni dal Portugalski razumeti, da se bo še bridko kesala, kes je dala zaveznikom na razpolago azorske otoke, s katerih bodo ti mogli uspešno kontrolirati atlantsko vodovje, po katerem so dozdej skoraj brezskrbno gospodovale nemške podmornice, ki so napadale in potapljale zavez. konvoje.

Neka uradna nemška izjava je šla celo tako daleč, da je Portugalska lahko obtožena preloma nevtralnosti sprčo tega koraka. Obenem je bilo močno namignjeno, naj se Portugalska pripravi na posledice podvzete akcije.

SOVJETSKA POMOČ PARTIZANOM

London, 15. okt. — Novinarska agentura United Press pravi, da sovjetska unija po zraku zalaga jugoslovanske partizane z izdatnimi zalogami orožja.

Turška anatolska novinarska služba pa poroča iz Budapešte, da so tekom pet noči zaporedoma letela čez madžarsko prestolico tuja letala v smeri proti Jugoslaviji, ne da bi spustila kakšne bombe na madžarsko ozemlje. Madžarski uradni krogi menijo, da so letala nesla zaloge v Jugoslavijo.

Zavezniki bliže Rima

Alžir, 17. okt. — Zavezniške sile pete in osme armade so danes nevdržno napredovale proti Spartimentu in Iserniji, na poti proti Rimu.

Nemške zadnje straže, ki so krile umik nacijskih čet severno od toka reke Volturne, so bile poražene po naših četah, ki so v tem predelu napredovale štiri milje.

Večina nemških pozicij ob severnem bregu Volturne je prešlo v roke čet gen. Clarka po dva dni trajajočih bojih. — Kar je še ostalo nemških pozicij ob petdeset milj dolgi fronti ob Volturni, so povečini izolirane in bodo padle v roke zavezniških čet ena za drugo, kajti obkroženju, ki jim preti na več krajih, ne bodo mogli uiti, še manj jim bo mogoče nuditi odpor.

Zadnje poročilo pravi, da cela cesta od Termoli na italijanski jadranski obali pa v notranjost do Vinchiature je v rokah zavezniškov.

Španci pravijo, da naciji zapuščajo Rim

Madrid, 17. okt. — Španski poročevalci v Rimu je namignil v svojem poročilu, da naciji polagoma zapuščajo Rim in z njimi menda odhajajo mnogi fašisti. Rim, pravi reporter, postaja z vsakim dnem bolj mrtvo mesto. Politični voditelji, ki se niso mogli spoprijazniti z Nemci, so ostali v mestu in se pridružujejo lokalnim protinemskim skupinam. Enako ostajajo v mestu fašistični vojaški vodje, katere Nemci sumijo, da so dali Badoglijevimi četam na razpolago municijo in drug material v Milanu in Turinu.

Grški gerilci porazili Nemce

London, 15. okt. — Po zadnjih poročilih o bojih v Grčiji je razvidno, da so grški gerilci v Centralni Grčiji dobro zbrali 4 tisoč broječo nemško silo ter jo pogнали proti kraju Karditsa, ki leži 160 milj severno od Aten.

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAM. KE redno.

PREMOGARJI V ALABAMI VZTRAJAJO NA STAVKI

Birmingham, Ala., 17. okt. Alabamski majnerji, ki so šli pred nekaj dnevi na stavko, so soglasno odglasovali za zavrnitev ukaza War Labor Boarda, po katerem bi se morali vrniti na delo takoj.

Poročilo iz stavkovnega predela pravi, da je na stavki 22 tisoč majnerjev, ker ni bil obnovljen kontrakt in vsi so odločeni, da s stavko nadaljujejo

tako dolgo, da bo ugodeno njihovim zahtevam, ki so v zvezi z obnovljenjem kontrakta.

John L. Lewis, ki je tekom letošnjega leta sam trmasto vztrajal pri stavki majnerjev, je sedaj apeliral na alabamske majnerje, naj prenehajo s stavko in se vrnejo na delo. Majnerji se za njegovo apeliranje niso zmenili.

da mu živita dva brata, Ivan in Jožo, v Wellingtonu, N. Z., tretji brat, Tomo Morovič pa da živi v Empire, La.

„Na tuniki enega političnega častnika sem opazil svojevrstno medaljo, ki je predstavljala delaveca z rdečo zvezdo v dvignjeni desnici, v enem kotu pa je bil vtisnjen znak srpa in kladiva. Vprašal sem ga, kaj medalja pomeni in mi je pojasnil, da je to prišlo iz sovjetskega paviliona na Svetovni razstavi v New Yorku, njemu pa je to medaljo ali znak dal neki prijatelj v Moskvi.“

„Voznik avta je imel poleg sebe vojaško puško. Medpotom je moral popraviti puščajoči avtni obroč in brigadni poveljnik mi je ob tej priliki povedal, da jim gre zelo trda za avtne obroče, ter bi bili zelo veseli, če bi jim ameriško-britski zavezniški poslali zalogo istih.“

„Tekom popraviljanja obroča smo govorili o vojaški situaciji. Nato smo se spet spravili v mali Fiat, ki je bil komaj dovolj prostoren za dva prilika, pa je moral vkljub temu voziti mene in častnike ter voznika.“

Skupni simbol — rdeča zvezda

„Vozili smo se navkreber in na obeh straneh poti je žarelo v jesenskih barvah in poznem evetju grmičevje in obdajal nas je smrekov gozd.“

Avtni obroč nam je še enkrat povzročil sitnost, toda je bil to pot brzo popravljen. Ustavili smo se pred gorskim mestecem in tam sem opazil na drogu zastavo rdeče, bele in modre barve, z rdečo zvezdo sredi belega polja.

„To je hrvaška narodna zastava, s partizanskim simbolom rdeče zvezde.“ je pojasnil brigadni poveljnik, ki je dodal, da ima vsaka jugoslovanska narodna skupina svojo lastno zastavo z rdečo zvezdo, katera je skupen simbol.“

(Nadaljevanje jutri.)

GLAS NARODA

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation) Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupaha, Sec.

51st Year

Glas Naroda is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUZENE DRZAVE IN KANADO: \$7.-; ZA POL LETA \$3.50; ZA CETRT LETA \$2.-.

Glas Naroda izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

GLAS NARODA, 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

KAJ SE GODI V JUGOSLAVIJI

Zadnje dva tedna redno prihajajo iz Jugoslavije poročila, kako se partizani pod svojim poveljnikom generalom Titom bore proti Nemcem.

Vse te zmernjave so se pričele dogajati kmalu po predaji Italije. Nemci so seveda Italjanom v Jugoslaviji takoj pričeli jemati orožje. Nekateri Italjani pa so se temu upirali ter so se rajši s svojim orožjem pridružili partizanom v skupni borbi proti Nemcem, katere so Italjani že takoj spočetka mnogo bolj sovražili, kot pa resne vojne sovražnike, proti katerim so bili poslani.

Sledila so poročila, da so partizani vdarili v Nemčijo (Avstrijo) skozi Prekmurje, da so zavzeli Gorico, da oblegajo Trst, da so osvobodili vso Slovenijo, ki je bila pod italjansko okupacijo, razum Ljubljane, Metliko, Črnomelj, Novomesto so bili najvažnejši kraji, ki so si jih pridobili partizani.

Vse to smo čitali dan za dnem. Začuden smo gledali in smo se vpraševali, ali je tem vestem mogoče verjeti. Poročil je bilo vse preveč, da bi bile kot izmišljotine poslane v svet. Nekaj je moralo biti resnice na njih.

Ako so partizani zares pričeli velike operacije, smo se bali, da bodo prišli Nemci, ki so ravno tedaj pričeli prihajati v Italijo, in bodo uničili partizane in mnogo civilnega prebivalstva. Mislili si nismo mogli, da so dovolj oboroženi proti Nemcem in po našem mnenju je moral priti na nje gotov pogin.

Zakaj izgubljati moč, mesto jo zbirati? Čakati do časa, ko vpade zavezniška vojska v Jugoslavijo, tedaj naj bi se partizani dvignili iz svojih jazbin in vdarili po tevtonskih glavah! Potem bi bil uspeh zagotovljen in Slovenija in cela Jugoslavija bi bila osvobodjena.

Pa ti "The New York Times" 14. oktobra prinese najbolj presenetljivo vest, da je že jugoslovanska narodna skupščina (državni zbor) tri dni zborovala. "Times" o tem piše:

"Tukaj, (v Londonu) je bilo naznanjeno, da tudi popiti stroj pričanja delovati v Jugoslaviji po stopnjah partizanskih vojaških zmag. Jugoslovanski informacijski urad pravi, da so bile ob koncu septembra splošne volitve in da je bilo iz osvobojenih pokrajin v Sloveniji izvoljenih 572 narodnih poslancev ter so imeli svoje zborovanje od 1. do 3. oktobra.

Kje so zborovali, poročilo ne pove. Sedaj pa pride velika vest: Balkan prihaja kot nova velika fronta za nemško vrhovno poveljstvo, ko je Berlin naznanil, da je bil feldmaršal Rommel iz Italije poslan v Jugoslavijo, kjer bo vodil operacije proti patriotičnim armadam.

Berlin je zelo vznemirljen, ker so se guerilske čete v Jugoslaviji pričele zbirati ter bodo pričele velike akcije proti Nemcem. In ruski aeroplani dovažajo tem partizanom tanke, aeroplane, topove in drugo orožje.

Izgleda tedaj, da so partizani z vsem dobro preskrbljeni in najbrže se delujejo sporazumno z zavezniškim vrhovnim poveljstvom.

Prihodnje dni bomo o tem slišali mnogo zelo važnih vesti.

Pričenja se popolnoma nova zgodovina Slovenije in Jugoslavije.

Mali Oglasi
majo velik uspeh

Prepričajte se!

Radio govor g. Frane Petrinovića, - dobro poznanege internacionalnega veletrgovca v Čile, v Londonu, Angliji. in v New Yorku, oddan preko kratkih valov Columbia Broadcasting Company dne 13. oktobra 1943, ki je bil namenjen borcem za svobodo - partizanom.

Ne preide niti dan, da ne bi dobili kakih novih vesti o sijajni borbi jugoslovanskega naroda - Srbov, Hrvatov in Slovencev - proti Nemcem in domačim izdajalcem - Paveliča, Nedića in njihovih služabnikov. Vemo, da se v Jugoslaviji dogaja nekaj novega in lepiga - novi svet politične svobode in socialne pravice. Za ta svet se vi borite in umirate danes.

Nerazdružljiva moč združenih narodov ruši fronto sovražnika. Vaši ameriški in britanski zavezniški se bore na italijanskem ozemlju, na obalah jadranskega morja - preko pota od Dubrovnika in Splita. Vaši ruski zavezniški so prekočili Dnjepor in rušijo sedaj poslednje nemške trdnjave na ruskem ozemlju. Nemir se širi po celi okupirani Evropi - od Norveške do Grčije. V satelitskih državah je narod pripravljen da se dvigne in da ovrže tiranski jatem. Približuje se zora osvobodjenja.

Ali sovražnik je še močan. Da ga popolnoma upokorijo, je vašim zavezniškim potrebna njihova združena moč in vaša združena sila. Hitler je razkosal Jugoslavijo, radi tega ker je bilo edinstvo Srba, Hrvatov in Slovencev nevarno za njega in za njegove načrte, da zavladajo po celem svetu. Hitler je poskušal obrniti brata proti bratu. Zastapniki nemške tajne policije so pobili stotisoče Jugoslovancev, uničili so mesta in vasi, domove in cerkve, sinagoge in džamije. Ali oni niso mogli ubiti narodnega duha, spomina narodnega edinstva. Zbrani v hribih, pod zastavo svobode in enakopravnosti, ste začeli napadati sovražnika, junaško in neusmiljeno. Postajali ste vedno močnejši in bolj izkušeni v borbi: Svet uje postalo jasno, da vaša borba predstavlja važno in resnično vojno fronto proti sovražniku, in da ni samo delo obupanja. Vrednotite se osvobodilne fronte je neizmerno narasla, ko so zavezniški dospelji v Severno Afriko, Sicilijo in na italijansko ozemlje. Vi držite v Jugoslaviji nekoliko nemških divizij, ki so Hitlerju neobhodno potrebne na istočni fronti, v Italiji na daljni obali zapadne Evrope, v Grčiji in na Egejskih otokih. Usluge, katere vi na ta način doprinašate zavezniškom, ne bodo pozabljene. Vaše žrtve ne bodo zastone.

Mi vemo, da se nahajajo različne politične grupe in gibanja med jugoslovanskimi borci za svobodo. Mi vemo, da se Kmečka Stranka, poljedelci, socialisti in komunisti in vsi drugi demokrati bore pod isto zastavo jugoslovanskega edinstva; in v tem edinstvu vidimo mi obetanje boljše bodočnosti. Gotovi smo, da ostanete združeni, da vas sovražnik in domači izdajalci ne bodo potepali. Tedaj boste svobodni, da izberete obliko vlade, kakršno želite.

Ta vojska je vojska za svobodo; proti agresiji in posebnim privilegijam. V Jugoslaviji kmet predstavlja ogromno večino naroda. Stoletja se on bori za svobodo, ali svobodo so mu vedno odvzele sile sovražnikov in njihovi domači zavezniški. On je podvel za neprimerno borbo, živeč v siromaštvu, toda garajoč in ne izgublajoč nade, da bo svet nekega dne pripoznat, da ima on pravico da živi dostojno in v miru, ne samo radi sebe, ampak radi miru na celem svetu. Jasno je iz raznih izjav in deklaracij vodij združenih narodov, da oni trdijo, da so vsi narodi na svetu medsebojno za vsani; da ameriški poljedelci

v državi Nebraska na primer ne morejo živeti v miru in obilnosti, drugače kot če tudi kmet v Jugoslaviji dobi pravico, da si v miru ustvari udoben obstanek, brez strahu, da ga napade njegov močnejši sosed.

V močni veri, da boče biti vaša pravica do svobode upoštevana, vemo, da ostanete združeni v vojni in v miru, da bode tako mogli ustvariti novo Jugoslavijo, ki bo po vojni sodelovala z vašimi zavezniškimi za zgradbo boljšega sveta. Živeli junaki!

Jugoslovanski pomožni odbor v Ameriki. - slovenska sekcija 1840 W. 22nd Place, Chicago, potrebuje podporo vsakega rojaka, da lahko izvrši svoje tako nujno potrebno delo v pomoč našim v domovini. Pošlite še danes mali dar v ta dobrodelni fond.

Ameriški farmerji so s pridom uporabili lepe, solnčne in oktobrske tople dneve takozvane nega indijanskega poletja, ki smo ga imeli pretekli teden. Imeli so priliko skoro dokončati jesensko oranje za ozimno. Mnogi so posejali pšenice, in drugo žito in trave, katerih seme mora v zemljo pred zimo.

Obenem pa so farmerji pohlitali s spravljanjem zadnjih pridelkov pod streho. Koruza, ki je letos dobro obrodila, je morala priti na vsak način s polja domov, kjer je treba zorne klase sleči in jih pripraviti za osušenje in končno lihanje.

V tem času leta mora farmer tudi gledati, da se znebi vse odvisne živine ter perutnine in pusti v hlevu in v kur-nikih ter v svinjaki samo toliko živega blaga, kolikor ga more čez zimo oskubovati s pripravljeno krmo in senom ter pičo in posebno pa mora sedaj gledati tudi na to, če sploh ima dovolj delovnih moči za izvrševanje vseh zimskih opravil na farmi.

Marsikateri od osem milijonov farmerjev v Ameriki, bi bil brezdvoma imel rad malo oddiha, ko so bili pospravljene glavni pridelki, toda vojni napor zahteva od slednjega farmerja, da se zdaj bolj potrudil kot sicer in skrbi, da bo imel čez zimo kokoši, ki bodo nesle jajca in plemenske svinje, ki bodo povrgle zadostno število pujskov za prašičerejo prihodnjega leta, ko bo "lend-lease" poleg domačih in armadnih potreb zahteval precejšnje količine svinjine in masti - naše armade namreč zasedajo ozemlja, katera so soražniki izropali in ravno tako Rusi zasedajo opustošene predele, na katere se bo zopet naselil ruski kmet, ki pa ne bo imel s čim začeti obdelovati in obnavljati požganih in potepanih krajev, ako mu ne bo priskočil na pomoč farmer iz zavezniških dežel, kot je Amerika in Kanada.

Pomniti je treba namreč, da so Nemci uničili trikrat toliko ruske zemlje, kot znaša obseg cele Nemčije.

Zelo važno za ameriškega farmerja je letos to, da je v mnogih primerih poplačal svoje dolgove, morda celo zaključil izplačevanje obrokov na svojo farmo ali kak prizidek, dokupljeno zemljo itd. Sicer je res, da je moral letos v neštetih primerih opraviti s stvarim orodjem in poliskimi stroji, ki niso bili v najboljšem stanju in se je moral križati z niji, katero mu je pomagala spraviti skupaj vlada. V ne malo slučajih so bili delavci

vojni ujetniki ali pa naši ameriški vojaki, kakor tudi mestni "zelenci" ki so morda tekom letošnjega pomaganja na farmak prvič doznali, da prihaja mleko od živih krav in ne iz kakih strojev.

V PESMARICI "AMERIŠKA SLOVENSKA LIRA" so vključene sledeče slovenske pesmi: 1. Podokolica - moški zbor s bariton samospevom 2. Pozdrav - moški zbor 3. Lahko noč - moški zbor 4. Otoški zvon - mešani zbor 5. Pomladnska - mešani zbor, z bariton samospevom 6. Lira I. - za solo speve, moški in mešani zbor 7. Lira II. - za mešani zbor 8. Atlantski odmevi - za moški in ženski zbor, z bariton samospevom 9. Kantata iz psalm 126 - moški zbor 10. Noči - za samospelve, mešani zbor in spremljevanje glasovira 11. Psalm 29 - za samospelve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel. CENA SAMO 50 centov KOMAD To so koncertne pesmi za moške in mešane zore, katere je uglasbil in v samostojni izdal MATEJ L. HOLMAR, organist in pevovodja pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923. Naročite to zbirko pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

PRIDELEK POD STREHO Ameriški farmerji so s pridom uporabili lepe, solnčne in oktobrske tople dneve takozvane nega indijanskega poletja, ki smo ga imeli pretekli teden. Imeli so priliko skoro dokončati jesensko oranje za ozimno. Mnogi so posejali pšenice, in drugo žito in trave, katerih seme mora v zemljo pred zimo. Obenem pa so farmerji pohlitali s spravljanjem zadnjih pridelkov pod streho. Koruza, ki je letos dobro obrodila, je morala priti na vsak način s polja domov, kjer je treba zorne klase sleči in jih pripraviti za osušenje in končno lihanje. V tem času leta mora farmer tudi gledati, da se znebi vse odvisne živine ter perutnine in pusti v hlevu in v kur-nikih ter v svinjaki samo toliko živega blaga, kolikor ga more čez zimo oskubovati s pripravljeno krmo in senom ter pičo in posebno pa mora sedaj gledati tudi na to, če sploh ima dovolj delovnih moči za izvrševanje vseh zimskih opravil na farmi. Marsikateri od osem milijonov farmerjev v Ameriki, bi bil brezdvoma imel rad malo oddiha, ko so bili pospravljene glavni pridelki, toda vojni napor zahteva od slednjega farmerja, da se zdaj bolj potrudil kot sicer in skrbi, da bo imel čez zimo kokoši, ki bodo nesle jajca in plemenske svinje, ki bodo povrgle zadostno število pujskov za prašičerejo prihodnjega leta, ko bo "lend-lease" poleg domačih in armadnih potreb zahteval precejšnje količine svinjine in masti - naše armade namreč zasedajo ozemlja, katera so soražniki izropali in ravno tako Rusi zasedajo opustošene predele, na katere se bo zopet naselil ruski kmet, ki pa ne bo imel s čim začeti obdelovati in obnavljati požganih in potepanih krajev, ako mu ne bo priskočil na pomoč farmer iz zavezniških dežel, kot je Amerika in Kanada. Pomniti je treba namreč, da so Nemci uničili trikrat toliko ruske zemlje, kot znaša obseg cele Nemčije. Zelo važno za ameriškega farmerja je letos to, da je v mnogih primerih poplačal svoje dolgove, morda celo zaključil izplačevanje obrokov na svojo farmo ali kak prizidek, dokupljeno zemljo itd. Sicer je res, da je moral letos v neštetih primerih opraviti s stvarim orodjem in poliskimi stroji, ki niso bili v najboljšem stanju in se je moral križati z niji, katero mu je pomagala spraviti skupaj vlada. V ne malo slučajih so bili delavci

vojni ujetniki ali pa naši ameriški vojaki, kakor tudi mestni "zelenci" ki so morda tekom letošnjega pomaganja na farmak prvič doznali, da prihaja mleko od živih krav in ne iz kakih strojev. Kljub vsemu, dobra volja je zavrhila čudeže in ameriški farmer, katerega sinovi delajo na domači fronti in se bore v nemalem številu tudi v bojni liniji, je pripravljen na vse do dočje delo, ki ga še ima pred seboj in katero se zaveda, da igra veliko vlogo v našem naporu za izvojevanje zmage, katere bo privedla domov njegove sinove. Če se ozre nazaj na trud preteklega poletja in spomladi, je lahko zadovoljen, kajti letošnji pridelki so skoro na celi štiri nadkrižili pridelke lanskega leta. Samo mesa je ameriški farmer letos produciral 24.000.000.000 funtov - rekord v produkciji za vsa leta nazaj. Masti se je spravilo 239.000.000 funtov, kar je 141.000.000 funto več kot preteklo leto. Mleka je prišlo na trg deset odstotkov več nego lani. Krompirja se je letos pridelalo za 19 odstotkov več in tudi domačega riža se je produciralo za 7 odstotkov več ko v letu 1942. Žito, ki je lani nudilo izredno dober pridelok, je letos malo nazadovolno, toda zaloge od lanskega leta so še ogromne. Vlada je zadovoljna s tem, kar je letos dosegel v produkciji pridelkov ameriški farmer, toda za prihodnje leto bi vlada rada, da ameriški farmer obdela 1.000.000 akrov zemlje več, nego letos, ter da pridelata tri mveč mogoče fižola, graha, fižolovke (soya beans) žita ter bombaža in sličnih važnih pridelkov. Nobenega dvoma ni, da bo priden in iznajdljiv ameriški farmer zadostil tudi tej vladni želji in zahtevi!

"SPANISH IN 20 LESSONS" - Španščina v 20-tih urah. - Španško-ameriška slovnica. - Spisal je R. D. L' Cortina. Ta knjiga je popolna in prav nič prikrasjena. Od prve do zadnje strani je popolnoma ista, kot je pisatelj napisal in kot je bila prvotno izdana za višjo ceno. Cena je zato nizka, ker so se porabile prvotne tiskarske forme, in ker je pisatelj sprejel nižjo ceno. Po tej priložnosti stopajevalni metodi vam Cortina pomaga, da se lahko naučite španščine. To praktično učenje ima kar najmanj nezanimljivih in zapletenih slovnčnih pravil ter vas učil brati, govoriti in razumeti španško. Cortinovo kratko metodo so odobrili učitelji, profesorji, šole, poslanstva in ekspozitne trdnice po celem svetu. Je praktično, priprosto in uspešno. Prodanih je bilo že nad 2.000.000 Cortinovih knjig. Če vas ta knjiga zanima, jo lahko naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th Street, New York, N. Y. - Cena je samo \$1.-

RAZGLEDNIK KO JE SMRT HODILA OKOLI MENE Komaj en dan v bolnišnici mojega sosedu. Pa še ni bili sem postal posebno pozoren na nek ga bolnika: rekli so, mu bil Svojo posteljo je imel na nasprotni strani od mene in štiri postelji višje na levo. Ed je bil mrtev - komaj sedem korakov od mene. Duhovnik pripravila mojega sosedu, ki je že tudi imel ves dan kisik, na smrt, ko bolnik meni nasproti, nek Španec, kakre trikrat zahrope, strežnica priteče, zakriči: "Jee!" mu naglo iz nos izdere umetno zobovje in zagrne posteljo. Španec je bil mrtev; zadela ga je kap. Tri korake od mene. Moj sosed še vedno živi; ima srčno napako in pogosto vzdihuje: "E, e; aonik!" Mimo mene je šla smrt in pobrala dve življenji; sedaj je že tretji dan komaj korak od mene ter svojo žrtve prijemlje s svojimi koščeniimi prsti. Ko sem se popolnoma zbudil, sem se najprej ozrl po sosedovi postelji. Bila je zagrnjena, kar ni dobro znamenje. Prislunhem, poslušam; nobenega dihanja. "E, Niek je pozabil dihati," si mislim. Pripeljal je možič voziček in ga odpeljal. - Tudi Niekta je pobrala bela žena - en korak proč od mene. Ti, prijatelj tam na zapadu, ki si tako radiocaren z nasveti in opomini, v prihodnjem pismu, ki mi ga boš gotovo pisal, izpusti vprašanje: "Pa si si vzela kaj k sreči?"

Proti večeru so pred njegovo posteljo, ki je bil krog in krog zagrnjena, postavili oltarček z dvema svečama in raznimi posodicami. Prišel je irski duhovnik, ki je Edu podelil sv. zakramente za umirajočega. Ko je duhovnik opravil pri Edu, se je obrnil proti postelji

SONART REKORDI Lepe Melodije! 24. M571 - Na Marijance, polka Kje so moje rožice Marička pepla - polka Inaugural University tanburica orkester 24. M575 - Tereznica polka Na obadonah - valček Jerry Kopričič in orkester Za toz cenik in cene plašč se obrnite na: JOHN MARSHALL, Inc., 463 W. 42nd St., New York

NOČEM PLAČATI VEČ KOT NAVIŠJE URADNE CENE! NE SPREJMEM RACIONIRANIH ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

MACHINE SHOP PRACTICE THE NEW ENCYCLOPEDIA of Special znani profesor na Stevens Institute of Technology v angleščini George W. Barnwell Podlaga za mehnično znanje si morete dobiti s to knjigo. Ta velika knjiga popljuje in v silnih potokih temeljnega dela mehanika. Razloži vse natančno, kar mora vsi najboljši mehaniki. Pojmuje uporabo vsakega stroja, orodja in meril, načrta (blue prints), 1000 slik in risb. 976 str. Cena \$1.98 Ne glede na to, ali ste leto pričeli, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo vredna. NAROČITE JO DANES! SLOVENIC PUBLISHING COMPANY 216 WEST 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

IGNAC MUSICH:

Sam Levi in njegove stave.

To se je pripetilo zelo dolgo pred vojno, menda še v času, ko so žandarji hodili še bosi. Jud Sam Levi se je vozil iz Evrope v Ameriko, po opraviilih. En dan se je dolgočasil po krovu, potem je pa zašel v poveljniškemu mostiču, kjer je kapitan vodil svojo ladjo proti zapadu, po temno zelenem Atlantiku. "Hej, kapitan," ga je pozdravil Levi. "Kako pa kaj vreme?" je poizvedoval Levi; "ali je deževalo danes?" "Kapitan se ozre po obzoru; "no," pravi, "danes pa ne bo deževalo."

"Kaj pa, ali je kaj tupal po tvojih nstih?" "Kdo, Levi!" "Ja, Levi!" "Seveda je, potipal je zob, za katerega je trdil, da se ma je."

Otok Rujana, stara slovenska zemlja.

Ko bo ta strašna vojna končana in bo Nemčija ležala strta, ne smeje slovenski zastopniki opustiti prilike, da rešijo slovenske narode, ki so jih Nemci podjarmili. To je tudi njihova dolžnost, ker bodo s tem oteli slovenske kraje in obenem zmanjšali moč Nemčije. Med kraje, ki so jih Nemci podjarmili, spada Lužička Srbija, o kateri bomo posebej pisali, ter otok Rujana. Turobno obrežje Baltskega morja je v teku stoletij na več mestih podleglo napadom slavnega elementa in kjer so včasim stala svetova slovenska mesta in sela, valovi danes nemirno morje večno pojač nagrobno pesem davni slovenski slavi. Med najzanimivejšimi kraji, ki sta jih zgodovina in pravljica oteli pozabiti je nedvomno čudovit otok Rujana, največji otok današnje Nemčije, težav v Baltskem morju pri znanem mestu Stralsund, od katerega ga deli le ozek morski preliv. Da je to stara slovenska zemlja, pričajo krajevna imena na Rujani, ki se skoro izključno končujejo na -witz in -ow kakor Prosnitz, Granitz, Jarnitz, Zirchow, Swandow itd. Otok se danes zove Rugen, meri nekoliko manj kot 1000 kv. km. in ima kakih 70 tisoč prebivalcev. Ta zemlja je en sam velik grob slavne preteklosti one slovenske veje, ki ni mogla odoleti besnim germanskim napadom z bližnje kopnice in iz daljne Danske. Rujana je bila središče zadnje velike politične tvorbe, primorske slovenske zveze, ki je nastopila dedščino ljutiške zveze, uničene s padcem glavnega mesta Rette in s porazom Ljuticev, bojevitega plemena ballakih Slovanov. Najvažnejše mesto slovenske Aujane je bila Arkona, slavni sedež vselomogočnega Svetovita, Razen Arkone je bila še znamenita Korenica, kjer so ravno v zadnji dobi začeli izkopavati ostanke mesta iz praslavovske dobe. Korenica je ležala v južnem delu otoka, precej oddaljena od morskage brega, blizu današnjega mesta Garz, in je bila tudi versko središče, dasi daleko ni imela istega pomena kot Arkona. Po virih Saxo Grammaticus je bil Rugievit bog vojne, tedaj slovenski Mars. Vendar je to božanstvo najbrž istovestno z arkonskim Svetovitom, le da ima krajevno ime in je z imenom tudi dobilo drugo značaj. Poleg tega hrama sta bili v Korenici še svetišči dveh drugih bogov. Eden je bil Porevit, ki je imel pet glav, toda nikakega orožja drugi pa je bil Porenčij (tako ga imenuje Saxonec) s štirim glavami peto obličje pa je imel na prsih, razen tega se je njegova desnica dotikala brade, levica pa čela. Pomena teh dveh bogov saksji vir ne izdaja. Porenčij je najbrž isto kot Perun. Poleti 1928 leta je znani nemški prehistorik Schuechhardt, ki je nekoliko let raziskoval staroslovenske ostaline na ozemlju današnje Nemčije, začel z obširnimi izkopavanjem v Korenici. Pri tem je imel uspehe, kakršnih se ni sam nadejal. Odkril je namreč temelje vseh treh svetišč v Korenici ter zidane podstavke, kjer so tsali kipi bogov, ki so zoreli pri požaru svetišča. Podrobnosti o izkominah še nimamo, ker včasih še ni zaključil raziskovanja in bo čele vznožje sestavil izčrpno poročilo o zanimivem staroslovenskem svetu. Daleko več nego o Korenici

"Ti hudič, ti," se jezil drugi kapitan. "Kaj pa je narobe s tem?" je poizvedoval drugi. "Stavil je z menoj, da predno bo šel iz tvoje ladje, ti bo vtaknil prst v usta in stavila sva za štiristo dolarjev."

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK. Izšla je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državlian. Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Program neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški Zedinjenih držav in Počine držav. Cena knjižice je samo 50 centov. In se kupi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St.

PEVSKIM ZBOROM

POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIČKALJE. AMERIŠKI DRŽAVLIAN. Poletje je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državlian. Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Program neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški Zedinjenih držav in Počine držav. Cena knjižice je samo 50 centov. In se kupi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St.

Važno za naročnike

Poleg naslova je razvidno do koga imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan, tretja pa leto. Da nam približno ali nepopolno delo in stroške, Vas prosimo, da skinite prvo mesečno naročnino, prazen list ali pa ga plačate našemu zastopniku v Vašem kraju. Zastopnik bo Vas izročil potrdilo za plačano naročnino. California: San Francisco, Jacob Laushin. Colorado: Pueblo, Peter Cullig. Walsenburg, M. J. Bajuk. Indiana: Indianapolis, Fr. Marklich. Illinois: Chicago, Joseph Evcšić. Chicago, J. Fabian. (Chicago, Illinois). Joliet, Jennie Bambich. La Salle, J. Spelich. Mascoutah, Martin Dolenc. North Chicago in Waukegan, Math Wareski. Michigan: Detroit, L. Plankar. Minnesota: Chisholm, J. Lokanich. Ely, Jos. J. Peschel. Ereloth, Louis Gouze. Gilbert, Louis Vesael. Montana: Roundup, M. M. Pantan. Washoe, L. Champa. Nebraska: Omaha, P. Broderick. New York: Gowanda, Karl Strnisha. Little Falls, Frank Malec. Worcester, Peter Rode. Ohio: Barberton, Frank Troha. Cleveland, Anton Bobek. Charles, Karlinger. Jacob Rosnik. Girard, Anton Nagode. Lorain, Louis Balant. John Kumpic. Youngstown, Anton Kikelj. Oregon: Oregon City, J. Koblar. Pennsylvania: Bessemer, John Jevnikar. Consmatugh, J. Brazovic. Coverdale in okolica, Jos. Paternel. Export, Louis Spnandic. Farrell, Jerry Okorn. Forest City, Math Kamin. Frank Blodnikar. Greensburg, Frank Novak. Homer City, Joseph Kertin. Imperial, Vance Palcich. Johnstown, John Polanta. Kravn, Ant. Taučelj. Luzerne, Frank Balloch. Midway, John Zust. Pittsburgh in okolica, Philip Progress. Stealton, A. Eren. Turtle Creek, Fr. Schifrer. West Newton, Joseph Jovan. Wisconsin: Milwaukee, West Alla, Frank Skok. Sheboygan, Anton Kolar. Wyoming: Rock Springs, Louis Tauscher. Diamondville, Joe Rohlic. (*Zastopnik, ki ima poleg imena, so upravičeni oblatati tudi drugo ime ali priimek, kjer je kaj nakih rokavov nastajajo.) Vaše zastopnik izšla potrdilo za stvo, kakšno je prejel. Zastopnik tega pripravljamo - Uprav. Glas Naroda.

Moški zbori. ŠKAR DEB: Barčič, Oj, moj dom je dom; Kar ni, tisti, dom v vsi polje. EMIL, ADAMIČ: Modra devojka (dokazanica); Vse noč pri potoku; Jurjeva; Hodi Miha doma; Kaj drugega hošam; Zdravica. VANILLI MIKE in A. GROBENHO: Vrtič; Po gradist. FERDO JUVANEČ: Zjutraj; Slovanska. PETER JERBE: Peln rože; VABJ. LIJ MIKE: Podokniča. JORKE PRELOVEČ: Le enkrat se; Slava dela. HR. VOLARIČ: Močmarca; PAVČIČ: Potrkas plač. IZ STARE ZALOGE pa ima mo te naslednje pesmi, kateris smo snižali cene: Ameriška slovenska lir. (Halmar); Orlovsko himno (Vodopivec); Slovenski narod. 23 mesečnih; vsakiški zborov (Karl Adamič); Trije molalni zbori (Glasbeni Miha); V popeljalni noči, ljubica na solo, šbor in orkester. (Bolinar); Molalni, pesmi za molitve o hribovanju (E. Adamič); Dva pesmi, (Prelovec) na molalni šbor in solo; Noči himni, dragojana; Gorski odsvot. (Halmar); H. svank, molalni šbor; ZA TAMBURICE: NA GORENJSKEM JB FLETNO, podpori slovenskih narodnih pesmi za tamburice, složil Mar ko Bajuk; Slovenske zgodovinske pesmi za tamburice zbor (Bajuk); Gora del na planinah. (Bajuk); podgari.

KNJIGARNA Slovenic Publishing Company 216 West 18th Street New York City

Knjigarna advertisement listing various books and their prices. Categories include: Andrej Ternovac, Belfegor, Filozofska zgodba, LETOS IZŠLA, Ko smo šli v morje bridkosti, Listki, Malenkosti, Zločin in kazni, Živi izviri, POUČNI SPISI (Angleško Slovensko Berilo, Govodoreja, Knjiga o dostojnem vedenju, Mlekarstvo), Obrtno knjigovodstvo, Državlanski priročnik, and a citizenship book 'HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES'.

Državlanski priročnik. Izšla je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državlian. Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Program neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški Zedinjenih držav in Počine držav. Cena knjižice je samo 50 centov. In se kupi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St.

OPATTELJEM je znano, kako se je vso podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiakarake potrebščine. Da si rokaji zasigurajo redno dopoklitanje lista, lahko gredo upravičeno na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?

Knjigarna advertisement listing various books and their prices. Categories include: POUČNI SPISI, Govedoreja, Knjiga o dostojnem vedenju, Mlekarstvo, Obrtno knjigovodstvo, Državlanski priročnik, and a citizenship book 'HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES'.

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

35

"Despot morja in zemlje! Darujem ti glavo, ki mi jo vzameš po pravici, ker sem žalil tvoje veličanstvo! Toda devet glav bi daroval, samo da otmem najmanjše nevarnosti tebe, o despot!"

Azbad je ležal na tleh. Vse je drhtelo v grozi in čakalo sodbe.

Tedaj se osreči Epafrudit. Ostal je miren, pripognil koleno in pritisnil čelo na preprogo.

"O, despot, kdor ima take hlapce, tistemu bi moral ustvariti Bog še eno zemljo, da si jo osvoji! Zakaj ta bo premajhna za tvojo moč!"

Oba sta klečala pred tronom. Vsi so strmeli v carja, ki si je naslonil glavo na roko in zrl predse.

"Govori, Epafrudit, odkod je ta Sloven? Res iz vrste barbarov, ki so mi uničili Hibudija?"

Upravedni ni dvignil oči.

"Slabe so moje roke in leta so mi upognila hrbet in poželjena glava ni več dom; nerazsodnih misli. Toda tako gotovo, kakor me čuje božja Modrost, bi bil že vzkipel in sunil nož v srce Slovenu, če bi bila resnična trditve Azbadova, ki je skrben po pravici in poštenju. Ta Sloven mi je rešil življenje. Preko Donave so se nagnali ostanki Svarunove vojske in so napadli mene, mirnega trgovca. In iste Slovene je klal Iztokov nož in me iztrgal smrti. Zato njemu moja hvaležnost, zato biva pod mojo streho in zato vem, da ni iz vrste onih, ki so sovražniki velikemu despotu!"

Po dolgem molku je dvignil Justinijan glavo.

"Iztok je in ostane centurio, Azbad je in ostane poveljnik, in od danes moj tajni zaupnik! Iztok stopi v njegovo službo!"

Ves dvor je z vzklikom in občudovanjem poslušal in povečeval carjeve besede. Odlikovanima so čestitali in z naglasom slavili despotovo milost in nedosežno razsodnost. Iz vrst dvorjanic je stopila Irena in ogovorila Iztoka slovenski "Pozdravljen junak, stotnik carske vojske! Naj te spremlja sreča!"

Iztok, ki ni razumel ves čas ničesar, se je ob teh besedah zdrnil kakor bi se bil prebudil iz sna.

"Ali si vila iz naših logov, ali si živa — oj, govori!" Irena pa se mu je samo nasmejala in se ozrla v njegove oči. Zakaj dvignila se je že zavesa, Epafrudit in Iztok sta se dotaknila s čelom tal in odšla.

Po cestah ni Iztok videl množice, ni slišal vzklikov. Pred njim so gorele modre Irenine oči in trepetal smehljaj njenih ustnic. Njegovo uho je slišalo samo mehke besede, ki mu jih je eizpregovorila nepoznana, lepa kakor gorska vila. Njegovo srce pa je objela sladkost, kot bi nad njim razpela cvetoče lipove vejice boginja ljubezni.

PETNAJSTO POGAVLJE

"Iz njegove glave bi se rodila druga Minerva. Šele dva meseca in taki uspehi!"

Tako je modroval sivoglavi Kasander, Iztokov učitelj, ko se je že ob mesečnem svitu vračal preko vrtove mimo Epafruditove hiše.

"Kakor bi v kamen zarezal, kar mu povem. Vse se ga prime za večno. Ko bi ne bil rojen v grmu od barbarske volkulje, ampak pri Akropoli kje, bi bil drugi Aristotel ali Aleksander. Nai ma Dia, — bil bi!"

Iztok je hodil tedaj po tihem vrtiču, po katerem je cvel jasmin. Pod mehкими sandalami je šumel zeleni pesek, ki ga je pripeljal brod iz Lakonije. Drobnji kristalčki so se svetili v mesečini in steza se je zdela kakor s kresnicami posuta. Enakomerno so se glasili njegovi koraki, v ritmu je izgovarjal polglasno grške besede, vzklile poveljnikov, ukaze, s katerimi je veleval stotniki. Ko je ponovil drugič in tretjič je obstal potegnil meček in ga vihal v bliskovitih črtah po zraku. Napadal je, odbijal udarce, umikal se in zopet naskakoval. Ko se je utrudil, je sedel na kamenito klop pri stropotajočem vodometu.

Mesečina. Vse krog njega je dihalo skrivnostno vonj. Vodni curek je trepetal in koprnel kviku, se znižal in se zopet zaprašil proti njemu, omagoval in v tisoč kapljicah utonil v svetlem tolmunu, kjer je trepetalo zlato lice lunine ploskve. Od morja je valovila tiha, vlažna gorkota, kakor bi ga v vonjavi kopeli gladile mehke roke. Odpel si je zapone na oklepnu, naslonil glavo v dlan in se zamislil.

Tukaj je sedel tisti večer, ko se je vrnil z Epafruditom z dvora. Polnoč so prevzile zvezde in njegovo oko ni zaželelo spanca. Pred njim so gorele modre oči Irenine. Kamor se je obrnil, povsod njene oči. Iz morja so zrle nanj, z vsake zvezde so se mu smehljale in s cvetočih vejic nad njim so šepetale v šumenju listja in cedrovih vrhov njene sladke besede.

"Pozdravljen, junak! Stotnik carske vojske! Naj te spremlja sreča!"

In poslej se je mesec dvakrat pomladil; Iztok je zjahal najbolj ognjevite konje, polomil dokaj sulice, skrhal mnogo mečev, se naučil brati in pisati, pozabil je skoro očeta Svaruna — spomnil se le mimogrede Ljubinice. Ni utegnil. Toda Ireninih oči in njenih besed ne more pozabiti. Ko koraka med ulic in vežališče, ali kadar ponosno jezdi v pozlačenem klepu najbolj divjega konja in ga objemajo z oken in s ceste po ljubezni koprneči pogledi, tedaj zaman išče njenih oči. Zdi se mu, da je že videl vsake oči, kar jih je v Bizancu, da se je vprašujoče ozrl vanje in žalosten odmenil pogled.

Zakaj tiste luči ni v nobenih, tiste mehke in ljubezni polna, kakor bi v Ireninih očeh ležala vsa lepa njegova domovina kakor bi iz njenez glaslu odmevali vsi spevi slovenskih logov! Kadarkoli je jezdil mimo carske palače, vselej so trkale njegove oči na zaslonjena okna in prosile: "Irena, samo en pogled, eno besedo z domačih tal, samo eno!" Toda ni se ganilo gluho okno, mrtve stene palače so molčale.

In kakor vselej, kadar se je na večer zatapljal v take sanje, tako se jih je tudi nocoj na vsezadnje prestrašil.

Vravnaval se je na klepi, potegnil po čelu, otrsel nejevoljno z roko in zamrmral:

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Odnos družbe do glasbene umetnosti.

Če vrednotimo posamezne narode med seboj a govorimo o njih kulturi, imamo pred očmi njih splošno kulturno stopnjo, katero pa lahko zanesljivo presodimo le takrat, če smo se ustavili pri posameznih kulturnih panogah onega, katerega presojava. Kulturnostne veje naroda so mnogoštevilne. Ne da bi vsako posamič naštevati, vzemimo glavni skupini, od katerih vsebuje ena vse, kar spada k telesni, druga pa vse, kar spada k duševni kulturi katerega naroda. Iz vsake od omenjenih dveh skupin se raztezajo nove veje.

Nas bo zanimal torej predvsem naš odnos in naše stališče do one veje kulturnostnega drevesa, ki daje poslednjemu njegovo popolno obliko in brez katere veje si tak-ga kulturnostnega drevesa ne moremo pred predstavljati, t. j. veja umetnostne kulture, s posebnimi mozgrom na glasbeno umetnost.

Glasbena umetnost je stara, a prišla je izmed vseh svojih sestra najpoznejše do svojih dognanih oblik. Mytos in pripovedka se pečata z njo že v najstarejših časih. Čeprav se izvor početkov glasbe ne da točno dognati, sega vendarle njena zgodovina daleč nazaj v davnino. Likovna umetnost je davnina. Likovnim umetnostim je služila priroda sama kot vzor in opora za tvorbenost. Glasbena umetnost je to skoraj dobesedno lahko pogrešala in hodila lastna pot. Ona je za to hodila daleč pot in je dobila svoje dognane oblike zaradi tega mnogo pozneje kakor njene sestrine.

Naravnost čudovito pa je, kako je z razvojem stila na zapadu tekmovala glasbena umetnost, ki kaže vse od početka 2. tisočletja dalje ob posameznih prehodih in mejnikih svojega razvoja vedno nove misli, nove smeri, nove oblike, vse do današnje dobe.

Glasbeno izobrazbo se je v vseh časih smatralo kot sestavni del splošne kulture in se ji je posvečalo mnogo pažnje. V vseh časih in pri vseh narodih opažamo, da umetnosti vohče niso namenjene samo nekemu krogu izvoljencev, marveč vsem plastem človešk družbe, ki naj slednjo oplajajo tako, da pravilno pojmi vrednost in pomembnost ter lepoto človeškega življenja sploh! Taka funkcija umetnostnega oplajanja pritiče kulturnim ustanovam, predvsem umetnostnim šolam, da se potrudijo in doprinejo svoj delež k uspehu kulturnega in socialnega napredka. Za izvrševanje take funkcije so v glasbeno vzgojnem primeru poklicane predvsem take ustanove, kot so glasbene šole. Zato bi bilo treba na vso moč podpirati stremjenja takih ustanov ne le po celokupni javnosti, marveč tudi po poklicnih faktorjih. Le na ta način se bo razmerje med umetnostjo in človekom uravnilo v pozitivno smer. To je važno za kulturni in socialni razvoj, za dvig naše splošne narodne kulture in vzgoje.

Torej vsi, ki nosijo, v kakršni obliki odgovornost za zdrav napredek v umetnostno kulturnem pogledu, se morajo zavedati, kaj je njih dolžnost. Vsi smo dolžni napraviti sebi in napram skupnosti prispevati in pomagati k čim leštemu razvoju umetnostne kulture našega naroda, pa naj bo izobraževalno društvo, pevsko ali orkestralno društvo, ali glasbena šola.

Današnje razmere so prišle, no po vsem svetu enake, kar se umetnosti tiče. Splošne razmere so barometer, po katerem se ravna duševno razpoloženje mase, ki se na nje zadovolji s čimer si bodi. Ne glede na vstop, je slei ko prej dolžnost vsakega državljana, da po svojih močeh sodeluje pri gradnji na-

še kulture sploh. Vsak lahko pomaga graditi, ker je nujno, da se nadoknadi to, kar se je zamudilo.

Normalno nadarjeni človek lahko doseže s pridnostjo, vztrajnostjo in trdnjo voljo neslutene uspehe sebi v zadovoljstvo, drugim za zgled in narodu v čast!

Ni tako važen uspeh posameznih gojencev, kakor v splošnem duhu takega delovanja in sistema, ki se zreali iz splošnega nastrojenja in hotenja, ki najde izraza v vidnih splošnih uspehih šole kot take.

Težka je borba proti invaziji slagerske miselnosti in plitvemu pojmovanju ignoranta, ki se zajeda v današnji filmski in rekorderski dobi v najširše narodove plasti. Vzgojno delo ob takih okolnostih ni lahko, če stvarno presojava vse te in podobne pojave.

Tudi mahinacija glasbe odvaža posameznika in mase čestokrat od samolastnega dela in z ene strani šibi individualno nagujenje in zanimanje za ustvarjalnim delom. Z druge strani more služiti kot kažipot k ekstremom. Torej zelo dubiozno prispevanje, ki utegne roditi ravno nasprotno uspehe od onih ki jih pričakujemo in ki jih more dati edino živa vzgoja: to je individualno stremjenje za ustvarjanjem!

Mahinacija glasbe izločuje vzgojo avtokritičnosti, vzgoja volje, in samozatajevanja in redacira občutno možnost plemenitega tekmovanja za dosego individualnih uspehov na glasbenem polju. Zato r. čudno, če slišimo tako pogosto: "Saj se mi ni treba učiti, saj imam radio!"

Zato so si vidiki učiteljskega zbora edini zlasti v tem, da mora biti glasbena šola tisti vir, ki je doslej opajal in opaja še udalje vse one, ki si želijo pridobiti zdrave podlage za pravilno razumevanje glasbene umetnosti in da morejo na tem podati dalje večjo in večjo stavbo, ne glede na to, ali gre za onega, ki si je to panogo izbral za svoj bodoči poklic, ali za onega, ki si hoče svojo splošno izobrazbo in kulturno razširiti in oplemeniti svojo notranjost, da more služiti svoji družbi kakor samemu sebi in svojem narodu čim vredneje in zaslužneje.

Ivan Karlo Sencin.

PREMOGOROVI VRNjeni LASTNIKOM

Tajnik Lekes je pred nekaj dnevi vrnil lastnikom premogorovov pravico obratovanja in s tem je prešla industrija premoga zopet docela v roke premogovnih baronov, s tem se je očividno odalozila prizadeji industriji, kot majnerjem razumeti, da zdaj sporazumno lahko izdelajo kontrakt, po katerem bo mogoče dobiti čimveč premoga na svetlo, ker vojna industrija potrebuje obilo premoga.

Pod vladno kontrolo, ki je bila v tej zadevi v področju Iokesa, je bilo 3300 posameznih premogorovov po vseh premogovnih poljih, kakih 1600 rokov je bilo vrženih lastnikom b obrat že pred tem, ker je bilo dognano, da se je produkcija v njih dobro stabilizirala.

Iokes je rekel, da je mnenja, da se bo produkcijo premoga povisalo najuspešneje, če se prepusti zadevo majnerskega kontrakta John L. Lewisu in njegovi majnerski uniji.

V vojašnici

Poročnik raznaga vojakom, kako se lahko tudi ponoči orientirajo.

"Porej mi Mišo," se obrne nato do prvega novince, da ga preizkusi, ali je kaj razumel. "Če imaš tečajnico pred seboj, kaj imaš potem zadaj?" "Telečnjak, gospod poročnik!"

Na dopustu

Pretečeno soboto je bil na kratkem dopustu pri svojih mamičici Mrs. Antonij Kralj, v Glendale, L. I. njen najmlajši sin Stanley, ki je v službi Strica Sama že sedem mesecev, dobil je dopust samo za 24 ur. značilno ješ da je pred kratkim dobil poziv tudi njegov brat Frank, ki bo odpotoval k vojakom to sredo, dne 20. oktobra; tretji brat Jimmy pa se mora prijaviti zdravnikom jutri 19. oktobra, tako da kakor izgleda, bodo v kratkem v vojaški sukni vsi trije sinovi omenjene rojakinje Mrs. A. Kralj, medtem, ko je Stanley še "single", sta Frank in Jimmy oba poročena, ter Jimmy ima tudi že eno hčerko.

Ker je bil mogoče to edini te vrste slučaj, da so se trije bratje sešli na domu svoje mamičice, je hotela slednja ta izvanredni primer malo "proslaviti," s tem, da nas je sorodnike povabila na svoj dom pretečeno soboto, ter so bili poleg moje žene in podpisane navzoči tudi sledeči: Mr. in Mrs. Stare, Mr. in Mrs. James Kralj, s svojo hčerko, Mr. in Mrs. Frank Kralj ter Kristina, hčerka Mrs. A. Kralj, s svojim sinčkom in hčerko.

V prijazni družbi in obloženi mizi raznih dobrot, ker seveda ni manjkala "potica" ki jo je Mrs. ralj tako mojstrsko pripravila, smo se prav dobro imeli. Želeli smo Kraljevimi fantom, da bi bili srečni, kjerkoli se bodo nahajali v službi Strica Sama ter da bi se zdravi in veseli ter zmagoviti povrnili, kakor hitro mogoče, ker jih bodo željno pričakovali. Mrs. Kralj pa obenem izražam prav iskreno zahvalo za tako izvrstno postrežbo v vseh ozirih. — Pozdravi!

A. F. Svet.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

Note
Klavir ali za PIANO HARMONIKO

35 centov komad — 3 za \$1.—

- * Breezes of Spring
- * Time of Blossom (Cretal čas)
- * Po Jezeru
- * Kolo
- * Tam na vrtni gredi
- * Marlbor Waltz
- * Spavaj Milka Moja
- * Orphan Walta
- * Dekle na vrtu
- * Oj, Marička, peseljs
- * Barčica
- * Mlad kapetane
- * Gremo na Stajersko
- * Stajerski
- * Happy Polka
- * Če na tujem
- * Slovenian Dance
- * Vanda Polka
- * Židana marša
- * Veseli bratci
- * Ohio Valley
- * Sylvia Polka
- * Zvedel sem nekaj
- * Ko ptičica ta mala
- * Pojdi s menoj
- * Dot s planine
- * Kadar boš ti vandraš bel

3 ZVEZEK 10 SLOVENSKIH PESMI ZA piano-harmoniko za \$1.

Po 25c komad MOJA DEKLE JE ŠE MLADA Naročite pri: **Knjigarni Slovenic Publishing Co.** 216 W. 18th Street New York 11, N. Y.

SEDAJ LAHKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI pisatelja Louis Adamič-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, da je pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanjih vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljenici v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najboljšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreče milijonov. Čitanje te knjige je bogato plačano." — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za \$..... za lastnoročno podpisano (1) knjigo (1):

Moje ime

St., ulica ali Box St.

Mesto in država

"Glas Naroda"
216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

NOVA IZDAJA

Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 40 centov

Naročite pri: "GLAS U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Sedaj \$2

"Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal REV. KAZIMIR ZAKRAJŠEK

Tu spodaj so priročna nekatera mnenja naših rojakov in rojakin, ki jih je pisatelj knjige prejel od onih, ki so knjigo naročili in prečitali. To je samo en del teh mnenj, ker radi pomanjkanja prostora ni mogoče priročiti vseh.

Cleveland, O. — Vaša knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti" sem prejel. In če povem, da sem jo še isti večer prebral do polovice in naslednji dan pa do konca, je dovolj priznanja za nje vsebino.

Greeney, Minn. — Sedaj, ko sem prebrala Vašo knjigo: "Ko smo šli v morje bridkosti", vam hočem povedati, da tako zanimive knjige nisem še brala. Kako lepo in jasno ste popisali pot slovenskega naroda v morje bridkosti. Ne vem, kako bi jo mogla dovolj priporočiti vsem ameriškim rojakom.

Aurora, Ill. — Knjiga—"Ko smo šli v morje bridkosti" mi tako zelo ugaja, da takoj naročim še eno za svojo prijateljico.

Los Angeles, Cal. — Sprejela sem poslano knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" in zelo se mi dopade. Tudi zemljevid Slovenije mi ugaja. Pokazala sem jo rojaku, ki jo tudi hoče imeti. Tu pošiljam naročilo.

Morgan, Pa. — Vaša knjiga zasluži vse priznanje in zato pa tudi zaslužil, da pride našim ljudem v roke.

Walsenburg, Colo. — S knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" ste storili veliko narodno delo. Želim, da bi se čitala pa vseh naših naselbinah. Jaz jo vsem priporočam.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York 11, N. Y.